

**BLOEI ALERT | BOOMVRUCHTENWANDELING IN OKTOBER
EN EEN WEL HEEL BIJZONDERE BLOEIER
DUUR: 90 MINUTEN**

Met dank aan de warme zomer zien we uitbundige vruchtvorming in het arboretum. Zo groots dat u begin oktober al op stap kunt voor een tweede boomvruchtenwandeling. U komt onderweg ook de mooiste herfstbloeier van dit moment tegen: *Heptacodium miconioides* (Zevenzonenboom; Bloem der zeven zonen). De vruchtdragende bomen in deze wandeling staan verspreid over het hele arboretum. Bereid u voor op een lekkere lange wandeling die begint bij het bezoekerscentrum. De bomen die u achtereenvolgens tegenkomt, zijn:

1. *Albizia julibrissin* var. *rosea* (Perzische slaapboom; Roze zijdeboom)
2. *Cydonia oblonga* 'Leskovacka' (Kwee)
3. *Heptacodium miconioides* (Zevenzonenboom, Bloem der zeven zonen)
4. *Castanea sativa* (Tamme kastanje)
5. Veldje met *Euonymus* soorten (*E. planipes*, *E. hamiltonianus* 'Ness Surprise')
6. *Citrus trifoliata* (Driebladige wilde citroen)
7. *Aesculus pavia* var. *pavia* (Rode pavia)
8. *Aesculus turbinata* (Japanse paardenkastanje)
9. *Maclura pomifera* (Osagedoorn)

De nummers staan ook in de tekst vermeld. De nummers verwijzen ook naar de bijgevoegde plattegrond achter in dit document. Daarnaast staat bij elke boom een metalen houder met het corresponderende nummer (zie foto rechts).

Het vriendelijke verzoek om de boomvruchten niet te pukken!

Nadat u uw jaarkaart gescand heeft of nadat u betaald heeft, gaat u via het draaihek naar binnen. U loopt rechtsom het bezoekerscentrum om de boom te zien die een paar maanden geleden nog bewonderd werd om zijn roze zijdebloemen en nu vol trots haar peulen laat zien: ***Albizia julibrissin* var. *rosea* (Perzische slaapboom; Roze zijdeboom)** (nr.1 op de plattegrond achterin). De boom is inheems van de Trans-Caucasus tot Japan, dus een behoorlijk verspreidingsgebied. Het is een relatief kleine soort, die 5-7 meter hoog wordt en waarvan de bloemen altijd roze zijn. *Albizia julibrissin* var. *rosea* is een boomsoort die behoort tot de familie van de vlinderbloemigen (*Leguminosae*). Kenmerk van deze plantenfamilie is dat ze na de bloei peulen vormen. De sperzieboon bij de groenteboer behoort er dus ook toe!

Foto's *Albizia julibrissin* var. *rosea*

U loopt het hoofdpad op en na ca. 30 meter ziet u rechts een wandelpaaltje en bord met de 'ArborTour' (zeker de moeite waard om hier gratis gebruik van te maken). Rechts in de begroeiing staat ***Cydonia oblonga* 'Leskovacka' (Kwee)** (nr. 2 op de plattegrond achterin) haar best te doen om uw aandacht te richten op haar mooie vruchten.

Een ander exemplaar van deze boom is in het vorige BloeiAlert beschreven, maar mocht u dat gemist hebben, hierbij de beschrijving: de kwee komt oorspronkelijk uit de streek rond de Kaspische zee. Hij heeft vanaf de Romeinse tijd een plek in de Nederlandse boomgaarden veroverd, al is het hier eigenlijk een beetje te koud voor deze soort. De kwee bloeit met grote geurende, witte bloemen. De vrucht is een soort buikige, afgeknotte peer met bloemresten in zijn achterste. Liefhebbers geven hoog op van de geur van de kwee. Van het bitter en wrang smakende vruchtvlees wordt jam of gelei gemaakt. Ook is het een oude traditie om er likeur van te stoken. Na de bloei is het heerlijk uitrusten in de koele schaduw van de brede bladen. De vrucht heet in Portugal marmeleiro, waar ons woord marmelade van is afgeleid, dat was oorspronkelijk kweeperengelei. *Leskovacka* werd in 1880 als toevalsaailling bij Leskovac (Servië) gevonden en geselecteerd vanwege zijn hoge productie en grote vruchten.

Foto's *Cydonia oblonga* 'Leskovacka'

U volgt het hoofdpad tot aan de rotonde met de zuilvormige goudiep. Links daarvan staat een exemplaar van ***Heptacodium miconioides* (Zevenzonenboom, Bloem der zeven zonen)** (nr. 3 op de plattegrond achterin). Een stukje verder naar links staat in het perk een groter en nog mooier exemplaar.

Heptacodium miconioides bloeit in de periode september-oktober en wordt tijdens de bloei druk bezocht door allerlei insecten. De 'Bloem der Zeven Zonen' is een winterharde, snelgroeende struik die tot 6 meter hoog wordt en heeft een fraaie afschilferende schors. Het geslacht *Heptacodium* werd in 1916 beschreven op basis van herbariummateriaal van E.H. Wilson (foto rechts).

De naam werd *Heptacodium* omdat de bloeiwijze in het gedroogde materiaal zeventallig leek te zijn. Maar later bleek het zestallig te zijn en had dus eigenlijk *Hexacodium* moeten heten. De soortnaam *miconioides* duidt op de gelijkenis van het blad, met name zijn sterke opvallende nervatuur, met het plantengeslacht *Miconia*, waarmee overigens geen evolutionaire verwantschap is bedoeld.

Een opvallend kenmerk is, dat de kelk na de bloei-uitval paarsrood kleurt en zo een opvallend herfsteffect geeft. *Heptacodium miconioides* is het enige lid van het geslacht *Heptacodium*. Er zijn negen natuurlijke populaties bekend, is dus zeldzaam en staat op de rode lijst van bedreigde planten. De prachtige struik is pas in 1983 in China herontdekt en daarna in het westen ingevoerd.

Foto's *Heptacodium miconioides*

U loopt verder over het hoofdpad. Bij de kruising loopt u rechtdoor naar de T-splitsing. Daar staat aan de linkerkant ***Castanea sativa* (Tamme kastanje)** (nr. 4 op de plattegrond achterin).

De enige eetbare kastanje is de tamme kastanje. Ze hebben al lang een rol in de menselijke samenleving. Romeinen verbouwden de tamme kastanje als aanvulling van het voedsel voor hun legioenen. Dat deze boomsoort al erg lang in ons land is ingeburgerd, is zeker. Zijn oorspronkelijke groeiplaats ligt ver in het zuiden rond de Middellandse en de Zwarte zee.

Vanaf de middeleeuwen werden tamme kastanjabomen in kloostertuinen en op landgoederen aangeplant en in de lagere bergen van onder andere het eiland Corsica. Tamme kastanje is een echte gebruiksboom, vanwege de zaden en het hout. Gepofte kastanjes zijn zeer smakelijk en van het duurzame kastanjehout worden onder andere schapenhekjes gemaakt. Vaak worden paardenkastanje en de tamme kastanje met elkaar verward. De enige overeenkomst tussen de twee boomsoorten is echter de Nederlandse naam voor het zaad. De zaden zelf vertonen slechts een oppervlakkige overeenkomst.

De tamme kastanje wordt in Zuid-Europa vaak voor de vruchten gekweekt en hiervoor werden diverse rassen geselecteerd. De soort werd reeds door de Romeinen naar West-Europa gebracht.

Foto's *Castanea sativa*

De weg naar de volgende bomen is wat langer. Vanaf de tamme kastanje loopt u rechtdoor, het bruggetje over en langs de bijenkas. U neemt het eerste pad links. Bij de kruising, met de bijna kale Chinese beuk, gaat u rechtdoor. U loopt nu op 'het lange pad'. Neem de eerste kruising gaat u rechts en na ca. 150 bent u bij het '*Euonymus* veldje' aan de linker kant van het pad (nr. 5 op de plattegrond achterin). Dit veldje is een jaar of acht geleden aangelegd en maakt deel uit van de *Euonymus* verzameling van het arboretum. Er staan meerdere soorten die nu vrucht dragen. We hebben er twee voor u uitgelicht: *Euonymus planipes* en *Euonymus hamiltonianus* '*Ness Surprise*'.

Euonymus (Kardinaalsmuts) is een geslacht van ongeveer 170 tot 180 soorten uit de familie van de *Celastraceae* (kardinaalsmutsfamilie). Het geslacht bestaat uit bladverliezende en groenblijvende struiken en kleine bomen. Het geslacht heeft een groot verspreidingsgebied in Europa, Azië, Australië, Noord-Amerika en Madagaskar. De naam kardinaalsmuts is ontleend aan de vorm van de vrucht. Dat is een rozerode, vier- of vijfhoekige doosvrucht, die opensplijt waarbij de vlezig, oranje zaden tevoorschijn komen. De zaden worden door vogels gegeten, die de zaden na vertering weer uitscheiden waardoor deze verspreid worden. Alle delen van de plant zijn voor mensen giftig.

Foto's *Euonymus* veldje

Foto's *Euonymus planipes*

Foto's *Euonymus hamiltonianus* 'Ness Surprise'

U volgt het pad weer en na wat kronkelingen komt u, links van het pad uit bij een grote Perzische eik met inmiddels wat kale takken (*Quercus macranthera*).

Foto rechts: *Quercus macranthera*

Vanaf dit punt ziet u verderop aan de rechterkant van het pad ***Citrus trifoliata*** (**Driebladige wilde citroen**) (nr. 6 op de plattegrond achterin).

Van nature groeit de driebladige citroen in China, Korea en Japan. De struik is in ons land door von Siebold in ca 1844 ingevoerd. In oude stadsparken werden struiken nog wel eens als curiosa aangeplant. De sterke bloemgeur is aangenaam, de gele ronde vruchten zijn leuk om te zien en de stengels met stekels zijn een bijzonderheid. Zoals de tweede naam aangeeft, heeft de struik drietallig blad. De struik wordt nog steeds als onderstam voor diverse citrusachtigen gebruikt.

In Linnaeus' *Species Plantarum* (1763) staat hij ingedeeld onder het geslacht *Citrus* maar omdat er toch vrij wezenlijke verschillen werden waargenomen met veel andere soorten behorende tot het *geslacht Citrus*, hernoemde men hem later *Poncirus trifoliata*. Totdat uit modern wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat deze plant toch echt tot de citrus-familie behoort. Hij werd derhalve in 2021 weer teruggezet in de categorie die Linnaeus oorspronkelijk in gedachten had.

Foto's *Citrus trifoliata*

Nu volgt er een wandeling naar en door het Rhodobos. Als u daaruit komt, houdt u rechts aan bij de T-splitsing en gaat u bij de volgende T-splitsing rechtsaf. Na dat u de sloot gepasseerd bent ziet u links van het pad ***Aesculus pavia* var. *pavia* (Rode pavia)** (nr. 7 op de plattegrond achterin). *Aesculus pavia* groeit van oorsprong op vochtige plaatsen aan rivieroeveren in het zuidoostelijke deel van Noord-Amerika waar hij van nature een forse struik vormt. In cultuur meestal uitgroeidend tot middelgrote boom met een ovaalronde, goed gesloten kroon. De bloemen zijn eerst groengeel, later lila-rood. De stekelloze vrucht is bruin.

Foto's *Aesculus pavia* var. *Pavia*

U volgt het pad en ca. 10 meter na de T-splitsing staat aan de linkerzijde ***Aesculus turbinata* (Japanse paardenkastanje)** (nr. 8 op de plattegrond achterin).

De Japanse paardenkastanje komt oorspronkelijk voor in de bergbossen van het noorden van het Japanse eiland Honshu en het eiland Hokkaido, tot op ongeveer 2000 m hoogte. De Japanse paardenkastanje is in 1860 in Nederland geïntroduceerd in de Leidse Hortus.

De glanzend bruine knoppen van de Japanse paardenkastanje zijn kleiner dan de knoppen van de witte paardenkastanje net als de bladeren, die verder veel op elkaar lijken. De bloemen verschijnen in mei, meestal iets later dan bij de witte paardenkastanje. Het zijn kleinere, luchtiger opgebouwde 'kaarsen' van roomwitte bloemen met een rode vlek. De kastanjes zitten ook bij de Japanse paardenkastanje in een stekelige dop en zijn, als ze eruit vallen, glanzend donkerbruin van kleur.

Foto's *Aesculus turbinata*

U gaat nu naar de laatste en misschien meest bijzondere boomvrucht van deze wandeling. U volgt het pad en u gaat linksaf bij het betegelde pad en linksaf bij de T-splitsing. U loopt met de bocht mee en u gaat bij de kruising rechtdoor en bij de daarop volgende kruising rechtsaf. U loopt met de bocht mee naar links en bij het gazon loopt u aan de rechterzijde het gras op om na ca. 30 meter aan de rechterzijde aan de voet van de heuvel uit te komen bij ***Maclura pomifera* (Osagedoorn)** (nr. 9 op de plattegrond achterin).

Dit is een boom met grote ronde vruchten die groter zijn dan tennisballen (goed zoeken tussen de takken, want ze vallen niet zo op). *Maclura pomifera* is een plant uit de moerbeifamilie (*Moraceae*). In zijn land van oorsprong, de Verenigde Staten, staat de soort bekend onder de naam van "Osage orange", omdat de vorm van de vrucht enigszins aan een sinaasappel doet denken en omdat het verspreidingsgebied ten dele samenvalt met het stamgebied van de Osage-Indianen.

Foto's *Maclura pomifera*

Hiermee eindigt deze Boomvruchtenwandeling.

Hartelijk bedankt voor uw bezoek aan het Nationaal Bomenmuseum Gimborn en graag tot een volgende keer. Meer info over het Nationaal Bomenmuseum Gimborn is te vinden op: www.bomenmuseum.nl.

Komt u graag in het Bomenmuseum? Koop een jaarkaart via de site! Een kaart met veel voordeel. En u steunt meteen het Bomenmuseum.

© 2026 | alle rechten voorbehouden aan het Nationaal Bomenmuseum Gimborn en aan de auteur Ben van Schijndel, met dank aan Theo Damen.

ROUTEKAART | ZIE VOLGENDE BLADZIJDE

